

ВІДГУК

офіційного опонента

Романовського Олександра Георгійовича

на дисертаційне дослідження *Гречановської Олени Володимирівни*

«Педагогічна система формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей», подане на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою.

Підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців сучасною системою вищої освіти згідно з вимогами державних нормативних документів обумовлює налаштованість майбутнього інженера не лише на опанування професійними знаннями, але й на особистісний розвиток, розкриття потенціалу, формування організаційних здібностей. Такі вимоги до особистості майбутнього інженера зумовлюють необхідність його спрямування до здійснення управлінських функцій, організаційного впливу на виробничий колектив, вимагає сформованих навичок запобігання, а у випадку виявлення та виникнення конфліктів різного напрямку, їх толерантного розв'язування, що безпосередньо зв'язано з наявним рівнем сформованості компонентів конфліктологічної культури.

Важливим завданням сучасних ЗВО є пошук шляхів досягнення принципово нового рівня якості підготовки майбутніх фахівців. Одним із центральних, і в цьому значенні доленосних в житті кожної людини, в її професійній кар'єрі, є питання про вибір і оволодіння професією. Професійне становлення є достатньо складним, тривалим і багатоплановим процесом. Як зазначає дослідниця, питання формування конкурентоспроможного фахівця є основною вимогою реформування вищої освіти і ґрунтується не лише на засвоєнні знань, умінь та навичок, а й на глибокому розумінні їхньої необхідності в подальшій трудовій діяльності.

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена низкою нерозв'язаних різнорівневих суперечностей, виокремлених здобувачкою. *На рівні концептуалізації формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей між:* соціальним замовленням суспільства на конкурентоспроможного фахівця з вищою освітою, здатного до прогнозування та вирішення конфліктних ситуацій у професійній діяльності та соціумі, і недостатньою розробленістю цієї проблеми в педагогічній науці; потребою належного рівня сформованості конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей та наявною методологією і методикою її формування в технічних закладах вищої освіти. *На рівні визначення мети формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей між:* необхідністю формування конфліктологічної культури як складової професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей і традиційною педагогічною системою вивчення гуманітарних дисциплін у технічних ЗВО; набуттям у період навчання здатності майбутніх фахівців технічних спеціальностей вирішувати професійні проблеми конструктивними засобами та усвідомленням ними необхідності розвитку конфліктологічної культури. *На змістово-технологічному рівні формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей між:* інтеграційними процесами, що відбуваються в сучасному освітньому просторі, та недостатньою практикою використання можливостей міжпредметних зв'язків дисциплін гуманітарного, культурологічного напрямку із дисциплінами фундаментального та спеціального циклів під час формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей у ЗВО; необхідністю впровадження інтерактивних технологій у викладання гуманітарних дисциплін та недостатніми методичними розробками щодо формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей; вимогами до розробки і впровадження у технічних ЗВО викладачами гуманітарних дисциплін інноваційних методів навчання та їх фактичною педагогічною майстерністю.

Дисертаційна робота є складовою комплексного дослідження кафедри вищої математики, в межах наукової теми № 10. К 3. «Формування базового рівня професійної компетентності та мобільності майбутніх фахівців з вищою технічною освітою», затвердженої рішенням Вченої ради інституту інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії Вінницького національного технічного університету (протокол № 2 від 11. 02. 2014).

Тема дисертації затверджена вченою радою Вінницького національного технічного університету (протокол №5 від 25 квітня 2014 року) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол №6 від 28 листопада 2017 року).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Науково-понятійний апарат дисертації визначено відповідно обраної теми, чітко окреслені об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, теоретико-методологічні засади дослідження. Всебічному розв'язанню завдань наукового пошуку сприяла система теоретичних і практичних методів дослідження, джерельна база, чітко та ґрунтовно здійснений педагогічний експеримент.

Коло завдань є таким, що сприяє розкриттю теми та досягненню мети дослідження. Пропозиціям, розробкам та висновкам, які представлені в дисертації, властива повнота та логічність викладення, високий рівень обґрунтованості і достовірності, наукова новизна, теоретична та практична значущість.

Достовірність дослідження обумовлюється його методологічною основою, ґрунтовним теоретичним аналізом розробленості проблеми, вибором адекватних методів науково-педагогічного дослідження, теоретичним і експериментальним дослідженням, що тривало протягом 2013 – 2019 років, а також упровадженням основних положень та результатів дослідження в освітній процес Вінницького національного технічного університету (акт впровадження від 12. 02. 2019), Науково-дослідного інституту соціально-економічного розвитку м. Києва (довідка про впровадження №148/18 від 12. 12. 2018), Національного лісотехнічного

університету України м. Львова (акт упровадження № 01-678 від 28. 12. 2018), Eastern European Center of Fundamental Researchers, Prague, Czech Republic (certificate 18/03/2019), Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету (довідка про впровадження № 01-57 / 621 від 05. 04. 2019).

Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації.

Незаперечним є:

- наукова новизна одержаних результатів, яка полягає в тому, що *вперше*: теоретично визначено та обґрунтовано педагогічну систему (концептуальні основи, проблемні аспекти, мету, принципи, науково-методичні підходи, функції, педагогічні умови, діагностичний апарат) формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей; уведено в науковий обіг поняття конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей, педагогічних умов формування компонентів конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей; спроектовано та реалізовано структурно-функціональну модель педагогічної системи формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей, що поєднує: теоретично-концептуальний блок, представлений графічно науково-методичним тетраедром (концепції, принципи, педагогічні підходи, функції), методично-дидактичний та оцінно-результативний блоки; педагогічні умови (діагностування динаміки сформованості рівня конфліктологічної культури для корекції та управління цим процесом; стимулювання мотивації студентів технічних ЗВО щодо отримання гуманітарних знань, особистісно-значущого досвіду та неперервного самоосвітнього розвитку власної конфліктологічної культури; доповнення мети навчання гуманітарних дисциплін цілеспрямованим формуванням конфліктологічної культури; інтегрування гуманітарної складової в професійну компетентність фахівців технічних спеціальностей, що сприяє сформованості знань конфліктологічної культури за фахом; культивування творчого хисту майбутнього фахівця в контексті формування конфліктологічної культури); виокремлено компоненти конфліктологічної культури (мотиваційно-

професійний; особистісно-адаптивний; когнітивно-креативний; культурологічний; оцінний); розроблено науково-методичний комплекс формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей та створено навчально-методичний супровід упровадження педагогічної системи формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей під час навчання гуманітарних дисциплін; розроблено критеріально-діагностичний апарат оцінювання (критерії, показники та рівні (базовий (конститутивний); теоретичний (початковий); практичний (середній); творчий (достатній); науковий (високий)) сформованості конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей; *удосконалено* психолого-педагогічний зміст і структуру конфліктологічної культури майбутніх фахівців з вищою технічною освітою; методику викладання гуманітарних дисциплін у технічних закладах вищої освіти; *уточнені* поняття педагогічної системи та педагогічних умов навчання, інноваційних технологій і методів навчання; *подальшого* розвитку набули форми, інноваційні технології, методи та засоби навчання в професійній підготовці майбутніх фахівців технічних спеціальностей у ЗВО.

- *теоретичне значення дослідження*, яке полягає в тому, що: виявлені закономірності формування гуманітарної основи в навчанні студентів технічних спеціальностей та шляхи їх ефективного впровадження у вищу освіту України; введено в науковий обіг поняття конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей як такої, що об'єднує знання (вчення) про культуру та конфлікт, спрямовує на вміння їх практичного застосування, надає навички прогнозування, запобігання, профілактики та актуалізації вирішення конфліктів у різних життєвих ситуаціях, уміння адаптуватися в конфліктогенному середовищі, базуючись на культурно-суспільному досвіді. Конфліктологічна культура майбутніх фахівців технічних спеціальностей розглядається як компонент культури особистості, що є складовою фахової (професійної) компетентності, набутої в процесі навчання у ЗВО; *обґрунтовано* концептуальні положення щодо змісту, форм і методів формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців

технічних спеціальностей; запропоновано шляхи реалізації авторської методики формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей із застосуванням інноваційних методів та інтерактивних технологій із урахуванням специфіки гуманітарної підготовки у технічних закладах вищої освіти.

- *практичне значення одержаних результатів дослідження*, що полягає у розробленому та впровадженому науково-методичному супроводі забезпечення формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців з вищою технічною освітою під час вивчення гуманітарних дисциплін, якій має: навчально-методичний посібник «Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі»; методичні вказівки щодо організації самостійної роботи з дисципліни «Історія української культури. Народознавство»; методичні рекомендації щодо організації роботи в театральних гуртках у професійно-технічних навчальних закладах; авторські методики аудиторних занять (ігрових форм навчання, що поєднують в собі гру-вправу, ігрову дискусію, ігрову ситуацію; заняття з елементами тренінгів; використання тестів); методичні матеріали для позааудиторної роботи (метод проєктів з різних тем); визначені вимоги щодо готовності викладачів до застосування запропонованої педагогічної системи формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців з вищою технічною освітою під час навчання гуманітарних дисциплін.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях.

Основні положення дисертації Гречановської Олени Володимирівни викладено у 66 публікаціях, зокрема: у 2 монографіях (1 – колективна монографія, 1 – одноосібна), одному навчально-методичному посібнику, 21 статтях у фахових виданнях, 7 статтях у періодичних зарубіжних виданнях; 30 статтях у матеріалах зарубіжних та вітчизняних наукових конференцій та інших виданнях. Отримано одно свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір (№ 89019, від 29.05.2019).

Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів кожний з яких характеризується певним внеском у розвиток теорії та методики професійної

освіти, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (треба надати належне авторці дослідження за кількість опрацьованих джерел) – 801 найменування. Загальний обсяг дисертації становить 574 сторінки, в тому числі 428 сторінок основного тексту дисертації.

У першому розділі – **«Сучасні проблеми та концептуальні основи формування конфліктологічної культури фахівців з вищою освітою»** – з'ясовано сутність поняття «конфліктологічна культура», узагальнено зарубіжний і вітчизняний досвід та сучасні наукові підходи навчання до формування конфліктологічної культури, розкрито методологічні засади та концептуальні основи формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей, принципи та концептуальні положення формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

У розділі *привертає увагу* зроблений авторкою аналіз дослідження зарубіжних науковців, щодо базових понять конфліктологічної культури, починаючи з самого поняття культури, на основі яких подано власне визначення змісту понять «конфліктологічна культура особистості» та «конфліктологічна культура майбутніх фахівців технічних спеціальностей».

Особливо цікавим є підхід дисертантки до виявлення важливості ієрархії та взаємозв'язків усіх складових конфліктологічної культури майбутніх інженерів, що графічно представлено ієрархічними трикутниками рухомого, науково-методичного тетраедру, як одного із підсистем теоретично-концептуального блоку спроектованої структурно-функціональної моделі педагогічної системи формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

У другому розділі – **«Психолого-педагогічні засади формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей»** – виокремлено та обґрунтовано компоненти конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей на основі розробленого критеріально-діагностичного апарату оцінювання; виявлено базовий рівень сформованості

компонентів конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі гуманітарної підготовки.

Для діагностики та корекції результатів сформованості конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей виокремлено мотиваційно-професійний, особистісно-адаптивний, когнітивно-креативний, культурологічний, оцінний критерії.

Маємо відзначити своєрідний підхід Гречановської Олени Володимирівни до визначення рівнів оцінювання, а саме, їх п'ять: базовий (конститутивний), теоретичний (початковий), практичний (середній), творчий (достатній), науковий (високий), що дозволяє в повній мірі з'ясувати вплив запропонованої педагогічної системи на сформованість компонент конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

Цікавим у розділі є виявлення стану сформованості конститутивного рівня конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей отриманого дисертанткою під час констатувального етапу педагогічного експерименту. Нею використана низка проєктивних методик та тестів («Дерево», «Шкала особистісної тривожності та реактивної тривоги», «Дослідження загальної самооцінки за процедурою тестування», «Діагностика схильності особистості до конфліктної поведінки», «Чи комунікабельні ви?» та інші), що вказує на професійну обізнаність дисертантки у всебічному аналізі діагностики виявлення рівня сформованості конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей, як з точки зору педагогіки так й, з точки зору психології.

У третьому розділі – **«Педагогічна система формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі гуманітарної підготовки»** – розглянуто теоретичні основи створення педагогічної системи; виокремлено і обґрунтовано компоненти педагогічної системи формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей (сучасні принципи, концептуальні, методологічні підходи, педагогічні умови, інноваційні технології), спроектовано структурно-

функціональну модель формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

Заслужують на схвалення виявлені та обґрунтовані здобувачкою п'ять педагогічних умов, що об'єднують всі складові створеної структурно-функціональної моделі формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей, де представлені складові теоретично-концептуального блоку у вигляді основи та бічних граней вже згаданого тетраедра. Структурно-функціональна модель формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей запропоновано у вигляді, що визначає спробу розглядати її не лише на площині, а у форматі 3D.

Привертає увагу власний погляд Гречановської О.В. щодо визначення «інноваційних технологій навчання», «інноваційних методів навчання» та суті поняття в сучасних умовах «лекції», що більш повно віддзеркалюють процес формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

У четвертому розділі – «Методичне забезпечення реалізації педагогічної системи формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей» – розглянуто педагогічні технології формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей на прикладі гуманітарних дисциплін; представлено створений навчально-методичний супровід упровадження педагогічної системи та вимоги до готовності викладача щодо формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

Практичну значущість дослідження важко переоцінити. Методику формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей під час навчання гуманітарних дисциплін обґрунтовано на основі конкретних заходів, які дозволять сформувати компоненти конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей, а саме, навчально-методичний комплекс містить ефективні (експериментально відібрані) методики навчання та авторські розробки стосовно аудиторної та самостійної роботи:

вступної лекції, лекції-концерти в поєднанні з усним журналом, візуальні лекції, лекції із поєднанням засобів мистецтва; практичні заняття (методики ігрових форм навчання у вигляді гри «Пізнай тему», що поєднує в собі гру-вправу, ігрову дискусію, ігрову ситуацію та гру «Мандрівка до заліку»; заняття з елементами тренінгів на прикладі вправ «Експрес», «Футболки», «Поведінка в конфлікті», «Грамоти»; використання тестів для поглиблення знань з теми, тощо); позааудиторна самостійна робота (метод проєктів із детальним описом, де поєднується низка проєктів з однієї теми та обговорюється на одному занятті у формі усного журналу; науково-дослідна робота).

Цікавим та нестандартним у ЗВО є створений та запатентований «Робочий зошит студента» для ефективного засвоєння лекційного матеріалу та самостійної роботи, що сприяє формуванню компонентів конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

Не можна не погодитись з авторкою, що запровадження освітніх реформ, застосування інноваційних технологій у вищій школі будуть мати ефект лише за однієї важливої умови – педагогічної майстерності та готовності викладача до сумлінного виконання своїх обов'язків. Отже, дійсно особлива увага має бути приділена готовності викладача до впровадження у навчальний процес педагогічної системи формування компонентів конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

У п'ятому розділі – **«Експериментальна перевірка ефективності педагогічної системи формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей»** – представлені організація і методика проведення педагогічного експерименту; аналіз результатів педагогічного експерименту методами математичної статистики.

Треба надати належне авторці дослідження за виявлення найвагоміших показників, які в сукупності дозволяють виявити суттєві зміни у формуванні компонентів конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей, що відбувались у процесі експериментальної роботи (використано тест «Інтегральна самооцінка особистості «Хто я є у цьому світі?»»), що дав змогу

визначити показники самооцінки – адекватну самооцінку, тенденцію до завищеної та тенденцію до заниженої самооцінки, неприховано завищену та неприховано занижену самооцінку). Крім того, Оленою Володимирівною дуже вдало враховано коефіцієнт об'єктивності самооцінки для виявлення загального результату діагностики при використанні тестів, анкет, опитувальників. Не завжди в дослідженнях здобувачів наукового ступеня педагогічних наук це можна побачити.

Достовірність теоретичних положень і практичних результатів дисертаційного дослідження підтверджується якісним та кількісним аналізом результатів констатувального та формувального етапів педагогічного експерименту, наочно ілюструється таблицями та графіками, що надає висновкам, теоретичним положенням, практичним результатам логічності та переконливості. Обґрунтованість результатів, висунутих здобувачкою, базується на узгодженості даних експерименту та наукових висновків.

Застосований грамотно та доступно представлений апарат математичної статистики (коефіцієнт рангової кореляції Спірмена, статистичний критерій Колмогорова–Смірнова) виявив однорідність вибраних для формувального етапу педагогічного експерименту груп та довів суттєвість впливу запропонованої дисертанткою педагогічної системи формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей під час навчання гуманітарних дисциплін в технічному ЗВО на рівні 95% достовірності.

Загальні висновки відображають зміст виконаного дослідження, а додатки його вдало коментують та доповнюють.

Аналіз змісту автореферату, друкованих праць та їх кількість за темою дисертації дозволяє зробити висновок, що в них достатньо повно відображено методику дослідження, наукові результати і основні висновки. Автореферат дисертаційної роботи відповідає за своїм змістом дисертації. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в авторефераті, в повній мірі відображені у дисертаційній роботі.

Дискусійні положення та зауваження до роботи.

Незважаючи на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного

дослідження, маємо висловити деякі дискусійні зауваження та побажання:

1. На наш погляд, не зважаючи на чисельність переглянутих дисертанткою праць учених за напрямками теми дослідження, актуальність у вступі тексту дисертації недостатньо поглиблена в суть саме проблем формування конфліктологічної культури у майбутніх інженерів.

2. Нетрадиційний підхід дисертантки до представлення методологічних основ концептуальних засад формування конфліктологічної культури (п. 1.3) у вигляді геометричної фігури тетраедру, спровокував велику кількість рисунків (6 рисунків в одному параграфі). Доцільним було б запропоновані рисунки перенести в додатки, а залишити лише кінцевий рисунок 1.7.

3. У третьому розділі «Педагогічна система формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі гуманітарної підготовки» вимагає більш ґрунтовного висвітлення суті педагогічної системи в загальному сенсі. Система являє собою складне, динамічне утворення, обумовлене значною кількістю факторів та описуване у вигляді сукупності елементів, інтегрованих в єдине ціле. Отже, розкриваючи систему формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей, варто було б більш детально зупинитися на описі самої системи: визначити її місце; виділити фактори й умови, що детермінують системність; описати структуру, зв'язки елементів і особливості функціонування системи.

4. У роботі (п. 3.1.) дисертанткою на стор. 300 – 318 подано опис педагогічних умов, на нашу думку, у переліку запропонованих педагогічних умов доцільно більш ґрунтовніше подати опис удосконалення готовності викладача до реалізації педагогічної системи формування конфліктологічної культури, про що йдеться в п. 4.3.

5. На наш погляд, доцільним було б у роботі більше уваги приділити інноваційним методам навчання, що базуються на інтеграції гуманітарних та фахових дисциплін під час формування конфліктологічної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

6. З нашої точки зору, під час опису компонентів конфліктологічної культури варто було б посилити змістовну складову, тобто характеризувати не мотивацію до навчальної діяльності взагалі, а мотивацію щодо набуття компетентностей конструктивного вирішення конфліктних ситуацій у майбутній професійній діяльності.

7. Не зовсім зрозумілим є переведення отриманих за допомогою психодіагностичних методик даних у рівні сформованості конфліктологічної культури.

Разом із цим, наведені зауваження не зменшують наукової цінності та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи і мають характер наукової дискусії.

Загальний висновок.

Проведений аналіз дисертаційного дослідження Гречановської Олени Володимирівни *«Педагогічна система формування конфліктологічної культури в майбутніх фахівців технічних спеціальностей»*, дає підстави розглядати його як завершений та цілісний доробок з проблеми, важливої для вітчизняної педагогічної науки й освітньої практики. Робота виконана на достатньо високому науковому рівні, містить нові теоретичні узагальнення та науково-методичні підходи, є, на наш погляд, добротним і змістовним доробком, що представляє собою плідну спробу проаналізувати та структурно інтегрувати наукові роботи і знання проблеми підготовки майбутніх фахівців технічних спеціальностей у закладах вищої освіти з можливостями оптимізувати процес формування в них конфліктологічної культури у вигляді цілеспрямованої педагогічної системи.

Отже, викладене дозволяє стверджувати, що дисертація є самостійним, завершеним дослідженням, у якому розв'язана актуальна наукова задача, одержані науково обгрунтовані результати в галузі теорії і методики професійної освіти, відповідає вимогам, що висуваються до докторських дисертацій із педагогічних наук та вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (із змінами), а її автор Гречановська Олена Володимирівна заслуговує на

присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри педагогіки та психології управління

соціальними системами імені академіка І.А. Зязюна

Національного технічного університету

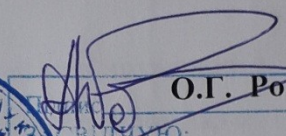
«Харківський політехнічний інститут»,

доктор педагогічних наук, професор,

член-кореспондент Національної академії

педагогічних наук України

О.Г. Романовський

СВІДЧУЮ:
Офіційний секретар
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
 Заковоротний О.Ю.
2 " 05 2020 р.